

УДК 7.071.2(477)

Богдан Пиц, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

Наталія Мікуліч, студентка магістратури музично-педагогічного факультету,
викладач Дитячої музичної школи,
м. Щирець

СТАНІСЛАВ СТРУТИНСЬКИЙ – ДОМРИСТ І ПЕДАГОГ

Стаття присвячена життю і творчості відомого на Львівщині домриста і педагога Станіслава Струтинського у зв'язку із 60-річчям.

Ключові слова: С. Струтинський, домра, виконавець, педагог.

Статья посвящена жизни и творчеству известного на Львовщине домриста и педагога Станислава Струтинского в связи с 60-летием.

Ключевые слова: С. Струтинский, домра, исполнитель, педагог.

The article is devoted to life and creation of the domra-player and teacher Stanislav Strutyns'kyj is known in Lviv region in connection with 60-th. anniversary.

Key words: S.Strutynskiy, domra, performer, teacher.

Постановка проблеми. В останні десятиліття в Україні посилюється тенденція досліджень розмаїтих аспектів регіональної культури. Увагу дослідників привертають й імена наших сучасників, чия праця та творчі здобутки стали вагомим внеском до культурної скарбниці Галичини. До таких митців відноситься і Станіслав Євстахійович Струтинський, чия активна багаторічна й багатогранна творча діяльність спровокувала дослідницький інтерес авторів статті.

Серед музикантів Львівщини ім'я Станіслава Струтинського відоме завдяки таланту музиканта-виконавця, диригента, педагога-наставника і методиста, захопленій відданості своєму інструменту – чотириструнній домрі, якій митець присвятив усе своє свідоме життя.

Мета статті: висвітлити життя та творчість видатного педагога і виконавця-домриста Львівщини Станіслава Євстахійовича Струтинського.

Джерельна база: архів С. Струтинського, інтерв'ю з С. Струтинським та його учнями, публікації, присвячені видатним домристам та проблемам педагогіки і виконавства на академічних народних інструментах (М. Давидов, А. Пересада, Н. Костенко, Л. Боднар, Н. Опілат, В. Круглов, Л. Матвійчук).

Виклад основного матеріалу. Творча діяльність С. Струтинського охоплює широке коло зацікавлень та блискуче виявилась у кількох галузях музичного мистецтва. Так, за свідченням авторитетних музикантів та преси, він один з талановитих виконавців України – домрист-соліст та ансамбліст. Його концертний репертуар включає твори зарубіжної й української класики,

композиції сучасних композиторів. Так, великим успіхом у виконанні С. Струтинського на домрі користуються “Романс” g-moll Л. Бетховена, “Серенада” Ф. Шуберта, “Венеціанський карнавал” Н. Паганіні, “Чардаш” В. Монті, “Біля водограю” та “Романс” А. Кос-Анатольського з балету “Хустка Довбуша”, “Мелодія” М. Скорика з музики до кінофільму “Високий перевал”, “Концертино” (І-ша ч.) А. Штогаренка, “Скерцо” К. Домінчена, Варіації на тему рос. нар. пісні “Вийду ль я на реченьку” в обробці Г. Михайличенка та ін. Блискуче володіє С. Струтинський і мандolinoю, на якій захоплює публіку виконанням Концерту для віолончелі М. Скорика, Концерту G-dur (для двох мандолін) А. Вівальді, “Танцем з мандолінами” С. Прокоф'єва з 2 дії балету “Ромео і Джульєтта” та ін.

Струтинський-домрист презентував своє мистецтво на численних конкурсах та фестивалях. Як соліст виступає з Оркестром народних інструментів (диригенти Є. Дацина, О. Личенко) та Камерним оркестром (кер. М. Аранович), ансамблем народних інструментів ЛДМУ ім. С. Людкевича (кер. С. Струтинський), дитячим народним-фольклорним ансамблем “Писанка” (обласний центр народної творчості, кер. О. Вовк), народним ансамблем пісні і танцю “Черемош” (кер. і дир. Р. Мазепа) та багатьма іншими.

З особливим теплом згадує музикант свою участь у складі популярного свого часу музичного колективу “Веселий трамвай старого Львова” при Львівській філармонії (1991), де він грав на мандolinі. Цей ансамбль однострунних професіоналів, що складався з 6 – 7 чоловік інструменталістів та 4 вокалістів, намагався

відродити і розвинути (паралельно з театром-студією “Не журись”) елементи музичних традицій довоєнного Львова (і в т.ч. театру малих форм “Веселий Львів”, 1941 – 1944 рр., музику для якого свого часу писали А. Кос-Анатольський, Є. Козак, О. Курочка та ін.). Особливий чар старовинного багатокультурного міста, що його так намагалася стерти радянська ідеологія, надихав та створював простір для творчої фантазії учасників ансамблю. З великим успіхом у його виконанні звучали обробки популярних пісень, романси, шлягери, пісні сучасних українських композиторів. Мистецька співпраця талановитих митців Львівщини (художній керівник – знаний тепер диригент С. Бурко, режисер М. Лукавецький, артисти та музиканти – Б. Косопуд, В. Цімура, Р. Кудлик, О. Кравицька, Є. Романюк, Л. Даренська, Ю. Мех, С. Петросян, В. Слопак, А. Матвійцов, З. Підпригора) збагатилась участю С. Струтинського (мандоліна), елегантні ретро-нотки якого надавали репертуару особливого шарму. Вдалі оркестрові аранжування старих галицьких пісень, польського фольклору та популярних естрадних творів, артистизм, завзяття та багатий музичний досвід зробили С. Струтинського душею цієї спілки творчих особистостей.

Численні світлина, афіші, буклети й програмки концертів, фестивалів, творчих проєктів, які зберігаються в домашньому архіві С. Струтинського засвідчують його співпрацю з багатьма талановитими музикантами Львівщини: Л. Шутко, О. Личенко, М. Аранович, О. Бабінчук, М. Белінська, М. Корчинський, С. Карась, С. Гурін,

В. Сидоренко, Л. Боднар, О. Геринович, Н. Дацько, Д. Кужелев та багато ін. [11].

С. Струтинський співпрацює і з оркестрами Львівської філармонії та оперного театру. Наприклад, 23 грудня 2009 разом з Олегом Чаусом на мандолінах супроводжує “Танець з мандолінами” в балеті С. Прокоф’єва “Ромео і Джульєтта”.

Активно концертують й учні Станіслава Євстахійовича, часто виступаючи разом із своїм наставником у різнопланових творчих проєктах. Так, 29 серпня 2009 року, на запрошення міської владим. Piwniczna-Zdrój (Польща), С. Струтинський разом із своїми вихованцями узяв участь у безпрецедентному міжнародному проєкті “100 мандолін”¹. Їх виступ та концерт ансамблю “Чарівні струни” (кер. С. Струтинський) було відмічено вдячним листом від магістрату “за натхненну гру, що підкорила серця слухачів” [8].

Яскраво і плідно проявляє себе С. Струтинський і як педагог-методист. Понад 40 років триває його педагогічна діяльність, в першу чергу у Львівському музичному училищі ім. С. Людкевича. Випускники його класу – десятки домристів та диригентів – продовжують традиції свого педагога, репрезентуючи їх у Львові, області та за її межами. Серед випускників його класу – призери та лауреати міських, обласних, республіканських, всеукраїнських та міжнародних конкурсів: Андрій Кузь, Марта Гнатів, Аліна Подлипенська, Сергій Габшій, Ірина Кузьма, Олег Чаус, Анна Дроздова та багато інших. Їх численні перемоги на престижних музичних форумах (наприклад, на міжнародних конкурсах “Срібний дзвін” (Ужгород), “Провесінь”

¹Мандоліна – один із струнних-щипкових інструментів, продовжувачів лютні, утвердилась у XVIII ст. в Італії, у наступні століття – у країнах східної та південної Європи, у багатьох з них входячи до кола національних інструментів (знаходила місце як в сільському, так і в міському фольклорі). У XIX ст. – один з найулюбленіших аматорських музичних інструментів. Серед її численних різновидів найбільш популярна – “неаполітанська”, 4-струнна (струни подвійні), зі скрипковим строєм та аплікатурою. Її конструкцію, яка з часом стала домінуючою, запатентував 1898 року О. Гібсон. Застосовується як сольний, ансамблевий та оркестровий інструмент. Для мандоліни творили Г.Ф. Гендель, Л. ван Бетховен, А. Вівальді, Д. Скарлаті, Й.А. Хассе та ін., вводили її тембр до своїх оперних чи симфонічних творів В.А. Моцарт, Дж. Верді, А. Шенберг, А. Веберн, Г. Малер, І. Стравінський та ін. Була дуже популярна у дореволюційній Росії, а згодом в СРСР. Численні фільми були озвучені мандоліною (наприкл., соло в піснях тата Карло, черепахи Тортілі і П’єро (“Пригоди Буратіно”) та ін.). У XX ст. також широко розповсюдилася в американській традиційній музиці (блюз, кантрі, фолк), а також в стилі блюграс (творець стилю – Біл Монро). В 50-х рр. з’явилась і електромаандоліна, на зразок електрогітари. Сьогодні в Європі можна почути мандоліну соло та у складі різноманітних оркестрів та ансамблів і навіть рок-груп. Вдосконалена мандоліна вводиться у музичні навчальні заклади усіх рівнів, для неї пишуть музику сучасні композитори, з’являються національні школи гри на цьому інструменті. Однією з відомих в Європі є німецька школа гри на мандоліні. Саме розповсюдження мандоліни заїжджими німецькими та італійськими майстрами в Україні у кінці XIX ст. й пояснюють деякі дослідники вкорінення й розвиток у країні чотириструнної домри у XX ст. [6]. В радянський період домра вводиться у навчальні заклади усіх рівнів, з’являються видатні виконавці, які концертують, змагаються на конкурсах тощо. Формується як сольне, так і ансамблеве виконавство (домра – повноправний учасник ансамблів та оркестрів народних інструментів), розвивається педагогіка і творчість для неї. З відкриттям кордонів у 90-х роках, українські домристи опановують спорідненою мандоліною, гастролюють з нею Європою (наприклад, Анатолій Семікозов [10]) та вдосконаленою кобзою (наприклад, доцент НМАУ ім. П. Чайковського Л. Шорошева).

(Кіровоград), Всеукраїнському конкурсі ім. династії Воеводіних (Луганськ), огляді-конкурсі “Таланти твої Україно”, обласному конкурсі “Юні таланти Львівщини”, конкурс-фестивалі “Перлина-66” (Львів) та інші [14]) свідчать і про ефективність методики домрової школи С. Струтинського та про його педагогічний талант. Більшість його учнів в подальшому навчаються у ВНЗ України (зокрема, нині А. Кузь – студент Національної музичної академії України ім. П. Чайковського).

С. Струтинський регулярно бере участь у обласних фахових семінарах, де надає методичні поради викладачам народних інструментів, проводить майстер-класи у Львові, Херсоні та Миколаєві. Запрошують С. Струтинського поділитись досвідом і на всеукраїнському рівні. Так, 6 березня 2007 року він провів майстер-клас у рамках Всеукраїнського конкурсу “Провесін”, який щороку збирає найкращих учнів, студентів та викладачів музичних навчальних закладів України.

Свої педагогічні принципи С. Струтинський підсумував виданням двох навчальних посібників для домри, кобзи та мандоліни – “Ансамблі народних інструментів (дуети, тріо, квартети для домри та кобзи у супроводі гітари)” [12] та “Вправи і п'єси для чотириструнної домри” [13]. Цей дидактичний та концертний матеріал значно збагатив та оновив домровий репертуар, особливо ж відкрив нові можливості для розвитку ансамблевої гри на народних інструментах у дитячих музичних школах, які мають велику потребу у відповідній нотній літературі. Із вдячністю відгукується про його працю професор кафедри народних інструментів НМАУ ім. П. Чайковського, заслужена артистка Асоціації народних інструментів Америки Л. Матвійчук: “Його численні обробки народного мелосу, власні твори, написані для домри, аранжування творів українських композиторів для різного складу ансамблів являють собою ту “скриню”, з якої викладачі ДМШ, музичних училищ та ВНЗ із вдячністю “черпають” навчальний і концертний репертуар. А інструктивний матеріал, запропонований у них, різноманітно сприяє виробленню технічних навичок, які так необхідні професійному музиканту-домристу” [9].

Нині львівським педагогом-методистом підготовано до друку наступний репертуарний збірник “Ансамблів для домри, кобзи, мандоліни у супроводі гітари”. У рукописному вигляді є ще й низка навчально-методичних розробок, що узагальнюють його унікальну методику “вправ на

ковзання”, яка, розроблена С. Струтинським, була схвалена та підхоплена іншими викладачами-домристами.

Ще одне творче амплуа Станіслава Струтинського, що принесло йому визнання в стінах навчальних закладів та у концертних залах Львова, – це багаторічна діяльність у якості диригента оркестру народних інструментів. Чисельні виступи колективів народного відділу на чолі з С. Струтинським у Львівському державному музичному училищі ім. С. Людкевича, обласній філармонії, Львівській Національній музичній академії ім. М. Лисенка залишили доброзичливі відгуки його колег та слухачів. Завдяки високому професійному рівню, наполегливості та вмінню розуміти й координувати колектив, він як диригент користується авторитетом і повагою серед своїх студентів. З оркестром музичного училища ним були здійснені концертні виступи на радіо, телебаченні, випущені диски зі студійними записами.

Репертуар для своїх ансамблів та оркестрів народних інструментів С. Струтинський, як і для своїх сольних програм, перекладає та інструментує самостійно. Тут: “Романс” F-dur Л. Бетховена, “Маленька симфонія” та Концерт a-moll для 2-х скрипок А. Вівальді, “Болеро” для 2 труб з фортепіано К. Сен-Санса, “З кубинські танці” І. Сервантеса, “Прелюд пам'яті Т. Шевченка” Я. Степового, “Гавот” з “11 етюдів у формі старовинних танців” В. Косенка, Козачок з опери “Купало” А. Вахнянина, “Український танець” К. Мяскова, “Ой, ти, дівчино, з горіха зерня” А. Кос-Анатольського, “Романс” Л. Матвійчук, “Романс”, “Відгомін вальсу”, “Тройка”, “Вальс” з музич. ілюстрацій до повісті О. Пушкіна “Метель” Г. Свиридова, “Російське інтермецо” В. Дмитрієва, “Старовинний гобелен” А. Тамаріна, “Капричіо” з балету “Анюта” М. Гавриліна, “Музичний момент” А. Петрова та ін.

Активно провадить С. Струтинський культурно-просвітницьку діяльність у львівському регіоні, очолює декілька самодіяльних колективів. Як натхненний ентузіаст він бере участь у хоровому русі України, співаючи у парафіяльному хорі церкви Вознесіння Господнього, організовує при ній ансамбль інструменталістів. Цей хор у супроводі оркестру неодноразово з успіхом виступав у Львові та області з концертами, а його різдвяна програма з успіхом була презентована ще й у Польщі [3]. Тоді ж був він відзначений і грамотою за активну участь у фестивалі національних культур, що проходив у Львові 2003 року.

Багатогранна творча діяльність Станіслава

Струтинського присвячена перш за все розвитку музичної культури краю, становленню та плеканню професіоналізму академічного народно-інструментального виконавства, невпинній педагогічній праці, яка приносить прекрасні плоди в непересічних якостях його талановитих учнів, в їх музичних перемогах та здобутках.

Життєвий шлях. Станіслав Євстахійович Струтинський народився 1950 року в селі Іванків Борщівського району Тернопільської області в сім'ї колгоспників. Навчатись музики почав лише з 6-го класу через складні побутово-сімейні обставини. Першою вчителькою стала Ковальська Віра Василівна, студентка Чортківського музично-педагогічного училища, яка проходила педагогічну практику у сільській школі.

Музичні здібності Станіслава розвивались і завдяки вчителю музики загальноосвітньої школи Іллі Петровича Ратушняка, який добре володів скрипкою і мандоліною й своєю натхненною грою прищепляв любов до музики школярам. З його ініціативи створюється учнівський ансамбль народних інструментів, в якому протягом 7 – 8-х класів брав активну участь і Станіслав. Саме тут продовжують зміцнюватися його навички володіння інструментом, накопичується досвід сценічних виступів, формуються основи ансамблювання, відбувається знайомство з гармонікою, скрипкою та мандоліною.

Наступною сходинкою у становленні С. Струтинського як музиканта-професіонала стало навчання у Чернівецькому культурно-освітньому училищі. Крім домри, паралельно він вивчає баян, скрипку, мандоліну. Завдяки захопленості музикою, своїм інструментом та регулярній праці С. Струтинський швидко добивається значних успіхів. Талант, самовіддана праця та швидке зростання пробудили інтерес до молодого музиканта у ширшого кола педагогів. Розуміючи перспективність С. Струтинського, викладачі переводять (1966) його до музичного училища ім. І. Воробкевича, яке він закінчує (1970) з блискучими успіхами і, прагнучи продовжувати вдосконалюватись, поступає у тому ж році до одного з центральних закладів Західної України – Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка. Одночасно з навчанням розпочинається активна концертна діяльність у складі ансамблю народних

інструментів при консерваторії, яким керував Казаков Георгій Миколайович – один з відомих музикантів тієї доби, з понівеченою репресивним режимом долею, що не зламався і своєю високопрофесійною й самовідданою працею виховав сотні музикантів-фахівців [1]. В цьому ансамблі С. Струтинський солює на домрі-примі і, при потребі, виконує партії першої домри, іноді домри-бас.

Тоді ж приймає участь у оркестрі народних інструментів при Спільці хорового товариства, де грає на кобзі-примі, працює у ДМШ Львова (№2) та м.Буськ. В цей період він збагачує свої знання з оркестровки, вдосконалюється в диригуванні, ансамблюванні, розпочинає викладацьку діяльність. Усе це зміцнює основу його професіоналізму як виконавця-домриста, диригента та педагога.

Вже з дипломом випускника консерваторії викладає у Луцькому культурно-освітньому училищі (1975 – 1978) та, за сумісництвом, – у Луцькому педагогічному інституті ім. Лесі Українки. В обох закладах він заявляє про себе, в першу чергу, як диригент оркестру народних інструментів. Доводилося багато працювати над оркеструванням нових творів², що поглибило його знання композиції та інструментування, заставляло розвивати навички організації та керування великим колективом. Один із приятелів С. Струтинського пригадує, що той "...завжди був в русі, активний і діяльний, ніколи не мав вільної хвилини приділити собі – усе працював над обробками та аранжуванням нових творів. Тонке відчуття колективу, розуміння його творчого потенціалу, стремління до постійного вдосконалення кожної окремої творчої одиниці привчало пристосовувати музичний матеріал до наявного складу виконавців" [11]. Саме під його орудою оркестр народних інструментів був нагороджений першою премією престижного Республіканського конкурсу та фестивалю художньої творчості Волині [11].

Деякий час він працює у музичній школі м. Миколаїв, згодом переїжджає до Львова, викладає у ДМШ №5, керує оркестром відомого на Львівщині ансамблю пісні та танцю "Черемош" при університеті ім. Івана Франка (1979 – 1981). В усіх навчальних закладах, з кожним колективом він досягає успіху, виборює нагороди та грамоти за активну концертну діяльність, за пропаганду високохудожньої музичної спадщини.

² Одна з програмок засвідчує репертуар оркестру педінституту в інструментуванні С. Струтинського: пісні В. Герасимчука ("Обеліск", "Яблуневими пелюстками"), В. Верменича ("Неспокій"), інструментальні твори Б. Лапченка ("Українська танцювальна", "Зозуля"), В. Монті (Чардаш, соліст С. Струтинський), Варіації на тему російської народної пісні "Вийду ль я на реченьку" та ін.

У 1980 – 1982 рр. С. Струтинський викладає домру та диригування у Львівському культурно-освітньому училищі, керує оркестровим класом, створює ансамбль народних інструментів, який неодноразово з успіхом виступає на республіканських конкурсах-оглядах культурно-освітніх училищ України.

Визнанням авторитету С. Струтинського-музиканта, зрілості його як виконавця, диригента й педагога стало запрошення його 1982 року до Львівського музичного училища ім. С. Людкевича, де він з того часу веде клас домри та диригування, читає курси методики викладання гри на народних інструментах та інструментознавства, керує педагогічною практикою, оркестром та ансамблями малих форм.

У класі цього прекрасного музиканта формуються майбутні фахівці, які згодом працюють як у Львові, так і поза його межами. Методика викладання С. Струтинського вирізняється комплексним підходом, скерована на зацікавлення та прищеплення справжнього інтересу, любові до свого інструменту. Особливу увагу Станіслав Євстахійович звертає на вихованців школи педпрактики, вважаючи, що починати готувати майбутніх студентів-домристів училища та консерваторії, майбутніх лауреатів та переможців конкурсів слід з наймолодшого віку. Лише поетапне навчання учня з молодших класів музичної школи до завершення училища (побудоване за принципом наступності) має, на думку педагога, принести плідний результат та виховати з нього справжнього артиста. Більшість своїх найкращих учнів він веде від школи педпрактики до вступу та закінчення училища, не пориваючи цю насправді батьківську опіку і під час подальшого самостійного творчого життя своїх учнів. Фактичні переваги такого підходу доводять грамоти та нагороди його учнів, подяки з різних куточків світу.

Керуючи ансамблем народних інструментів училища (1983 – 1995), залучає до співпраці у якості солістів чи концертмейстерів відомих львівських музикантів. Цей ансамбль постійно провадив активну концертну діяльність у Львові та області, неодноразово брав участь у програмах львівського телебачення. Наприклад, в одній з програм “Мала філармонія” (автор і ведучий доцент ЛДК ім. М. Лисенка Мирослав Корчинський), ансамбль під керуванням С. Струтинського виконав шість п’єс Л. Ревуцького (“Подольночка”, “Ой ходить сон”, “А я ракеборак”, “Прилетіла перепілонька”, “Ой дзвони дзвонять”, “Шум”) із збірки для дітей “Сонечко”, “Вальс-жарт” Д. Шостаковича та ін.

Водночас активну педагогічну діяльність С. Струтинський здійснює і у гуртках Будинку дитячої та юнацької творчості Франківського району Львова, на базі яких студенти училища проходять педпрактику. Тут діти опановують основи гри на гітарі, домрі та мандоліні, тут же функціонує і гордість С. Струтинського – ансамбль домристів-гітаристів “Чарівні струни”, з яким він постійно концертує у регіоні, виїжджає на закордонні гастролі (переважно до сусідньої Польщі).

Незважаючи на кризу перехідного періоду, яку переживала Україна, 90-ті роки минулого сторіччя та початок ХХІ-го були найбільш насичені концертною діяльністю С. Струтинського та його учнів, ансамблів, оркестрів. І сьогодні творчий тонус виконавця, педагога й культурно-мистецького діяча С. Струтинського залишається таким же високим. Надзвичайно діяльна та енергійна особистість, він досконало виконує свої численні професійні обов’язки, водночас із задоволенням та ентузіазмом підтримує різноманітні творчі проекти, стає співорганізатором та натхненником цікавих творчих подій у місті та області, організовує та проводить захоплюючі вечори домрової музики (в приміщенні музичного училища та академії), для яких перекладає для різних складів виконавців народні пісні, класичний репертуар, творить власні композиції.

Його професіоналізм і творчі здобутки склали йому добре ім’я серед музикантів Львівщини, з ним налагоджують тісні контакти відомі творчі колективи та солісти України, його часто запрошують до членства в журі фестивалів, творчих оглядів тощо.

Творчі засади та особливості методики С. Струтинського. Великою заслугою Струтинського як музиканта-виконавця та педагога є його активна та копітка робота з популяризації інструменту, який, з 90-х років ХХ ст. на Західній Україні, через внесення політичної кон’юктурності в сферу культури та недалекоглядності деяких керівників, намагалися усунути з навчальних закладів та концертної практики. Штучність цього процесу особливо помітна, якщо розглядати діяльність народних колективів та солістів в контексті всієї України – на сході, у київському регіоні домра розвивається стрімко та органічно, вона не протиставляється кобзі. Навпаки, домристи опановують і кобзу і мандоліну, взаємозбагачуючи виконавство і педагогіку кожного з цих споріднених інструментів. Кращі студенти-домристи мають можливість продовжувати своє вдосконалення в

асистентурі-стажуванні, активно концертують соло та в складі численних народно-інструментальних колективів, організовуються нові оригінальні ансамблі поєднання (наприклад, дуєт “Кобза”, квінтет “Коло” тощо), змагаються та гастролують як в Україні³, так і в зарубіжжі⁴. Домровий репертуар збагачують композитори І. Ковач, Д. Клебанов, В. Подгорний, Б. Міхєєв, А. Гайденко, В. Іванов, Б. Алексєєв, Н. Стецюн, Б. Яровинський та ін.

У нашому регіоні подібна діяльність проводиться майже одноосібно Станіславом Струтинським, який часто стикається з упередженим відношенням до домри як до національного російського⁵ інструменту. Видатний український музикознавець Микола Давидов⁶ поділяє усі народні інструменти, функціонуючі в Україні на дві групи: 1) давньої традиції (кобза, бандура, цимбали, скрипка, торбан, басоля, коза, козо бас, грілка, сопілка, сурма, трембіта, бубон, бухало, ін. духові, ударні та шумові) і 2) нової традиції (гітара, гармошка, мандоліна, домра, балалайка, акордеон, баян). Обі групи інструментів відображають “оригінальність національної визначеності музичного мислення українського народу” [2, 104 – 105]. Крім того, процес вдосконалення народного інструментарію, застимулювавши творчість, виконавство і педагогіку, вивели його на міжнародну арену, презентуючи “це мистецтво вже не лише як фольклорне, а значною мірою – як невід’ємну складову сучасного академічного музично-виконавського мистецтва” [Там само, 105]. Звертаючи свій погляд до домри, він пише, що “Не випадково, що в Україні... “прижилась” чотириструнна домра з квінтовым строєм, більш відповідним до українського пісенного, переважно мінорного мелосу” [Там само, 105 – 106].

Як домрист та методист, Станіслав Струтинський стоїть на позиціях продовжувача традицій Бориса Олександровича Міхєєва⁷ –

одного з найвідоміших фахівців харківської домрової школи, методичні та дидактичні здобутки якого заклали основу сучасної інтерпретації домри-кобзи.

Серед його яскравих методичних здобутків, особливо варто відмітити розробку комплексного підходу до навчання домриста. Адже він займається з кожним із своїх вихованців починаючи зі шкільної лави, скеровуючи та вдосконалюючи їх виконавське зростання у музичному училищі. Також ним розроблена особлива методика на розвиток техніки соліста-домриста – так звані “вправи на ковзання”, що вже застосовуються в навчальному процесі багатьма педагогами-народниками. Особливий акцент у навчанні виконавця Станіслав Струтинський ставить на звуковидобуванні та аплікатурі, результатом яких є особливо дзвінке звучання інструменту, технічна легкість, невимушеність звучання. На думку цього педагога, саме гармонійне поєднання правильного типу звуковидобування та технічної віртуозності утворює той жаданий багатьма домристами результат.

Висновки. Аналізуючи творчі здобутки С. Струтинського, бачимо, що в його практичній діяльності паралельно розвиваються такі народні інструменти як мандоліна, домра, кобза, і в такому поєднанні вони виходять на нові обрії національної академічної музики. Своєю плідною працею, що має різновекторне спрямування, львівський митець примножує здобутки музично-виконавської школи західного регіону, стимулює педагогічний процес, намагаючись об’єднати в єдиний ланцюг усі ланки-рівні музичної народно-інструментальної освіти, створюючи творче середовище для молодих перспективних виконавців ще на етапі музичної школи. Водночас, загострює увагу на проблемах, що гальмують органічний розвиток музичної освіти. Одна з них – недостатня увага до інструментарію, до питання укомплектування оркестрів народних

³ В Україні конкурси й фестивалі за участю домри проводяться в Харкові (ім. Г. Хоткевича), в Ужгороді (“Срібний дзвін”), Симферополі (“Синяя птица”), Запоріжжі (“Акорди Хортиці”), Донецьку (ім. династії Воеводіних), Кіровограді (“Провесін”), Ніжині, Євпаторії та ін.

⁴ Українські музиканти достойно представляють народно-інструментальне мистецтво на міжнародних форумах: “Кубок Європи” м. Париж (Франція), м. Клінгенталь (Німеччина), “Фестиваль трьох погранич” м. Гьорліц (Німеччина), м. Сянок (Польща), на численних фестивалях та конкурсах в Росії.

⁵ В той же час, в Росії чотириструнна домра не вважається національним інструментом, на відміну від триструнної. Адже чотириструнна домра виразно продовжує ту лінію вдосконаленої лютні, яка втілилась у мандоліні, а сьогодні сучасними українськими майстрами продовжує розвиток у реконструйованій кобзі [2].

⁶ Давидов Микола Андрійович – академік, доктор мистецтвознавства, завідувач кафедри народних інструментів Національної музичної академії ім. П. Чайковського, автор численних праць з народно-інструментального мистецтва України.

⁷ Міхєєв Борис Олександрович (1937) – видатний сучасний виконавець-домрист, педагог і композитор України [6]. Його твори для домри соло і для домри з оркестром – вагомий внесок у виконавську культуру України.

інструментів у львівських навчальних закладах. Відсутність відповідного складу, достатньої кількості і якості народних інструментів встають на заваді і повноцінному навчальному процесу, і концертній діяльності як окремих солістів, так і музичних колективів.

Підтвердженням вагомості здобутків львівського домриста є і його творчі контакти й співпраця з видатними музикантами України, серед яких: Б. Міхеев, Г. Клименко (Харків), Д. Орлова, Л. Олійник (Одеса), М. Белоконов, Л. Шорошева, Л. Матвійчук (Київ), І. Харчан (Чернівці), Б. Гриб (Тернопіль), Н. Судомир (Івано-Франківськ), М. Вігула (Ужгород), Ж. Гилюк (Вінниця), В. Івко (Донецьк), М. Тонко (Донецьк), В. Бондар. (Суми), А. Лівшиць (Ялта), Т. Осмоловською (Білорусь), з оркестрами Росії та Польщі.

Колеги-музиканти, учні, відповідаючи на питання, яке місце посідає С. Струтинський в сучасному львівському культурному середовищі, наголошують на явно вираженій “пасіонарній” місії цієї особи, на жертвованому служінні українському музичному мистецтву та популяризації народно-інструментального виконавства в Україні та закордоном. Особливо вагомий його внесок для рідного регіону – Львівщини. Саме такі діячі, як Станіслав Струтинський, відроджують з небуття славетні традиції української культури, плекають та розвивають її для майбутніх поколінь.

1. Боднар Л. Георгій Казаков – маестро української школи гри на народних інструментах //

Записки НТШ. Праці Музикознавчої комісії. – Львів, 2004. – Т. ССXLII. – С. 435 – 444.

2. Давидов М.А. Проблеми збереження і розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України. – Вид. 2-ге, доп. – Київ – Луцьк, 2008. – 403 с.

3. До сусідів з колядою // Благовіст (Львів). – 2008. – 19 січня. – № 2. – С. 4.

4. Звучать народні інструменти // Трибуна Прогресу (Львів). – 1989. – 18 січня. – С. 3.

5. Інтерв'ю Н. Мікуліч з С. Струтинським (Львів, 13.11.2009, 17.11.2009, 20.11.2009, 5.12.2009). – Архів Н. Мікуліч.

6. Інтерв'ю Н. Мікуліч з учнем С. Струтинського Андрієм Кузем (Львів, 19.11.2009; Київ, 22.11.2009). – Архів Н. Мікуліч.

7. Костенко Н. Украинской четырехструнной домре – 100 лет // Мистецтвознавство. Вип. 1, 2. – Харків, 2009. – С. 43 – 46.

8. Лист Магістрату м.Півничний-Здруй (Польща) до С. Струтинського від 30.09.2009 // Архів С. Струтинського.

9. Матвійчук Л. Шлях до майстерності кобзиста. – Київ, 2005.

10. Опілат Н. Світ забутої гармонії // www.is.svitonline.com/mandolinist/Nota

11. Світлини, афіші, буклети, програмки, грамоти, листи, подяки... // Архів С. Струтинського.

12. Струтинський С. Ансамблі народних інструментів (дуети, тріо, квартети для домри та кобзи у супроводі гітари). – Львів: ТеРус, 2006. – 84 с.

13. Струтинський С. Вправи і п'єси для чотириструнної домри. – Львів: ТеРус, 2004. – 40 с.

14. Талановитим учням під силу складний репертуар // Народне слово (Львів). – 2003. – 27 лютого. – № 23. – С. 3.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2010

7 квітня 2010 року

Благовіщення Пресвятої Богородиці.

У народі Благовіщення одержало ще одну назву – “третьої зустрічі весни” (після Стрітення і Сорока Мучеників). Вважається, що весна остаточно поборолла зиму.

Бог благословляє землю і відкриває її для сівби.

Історія вшанування Пресвятої Діви Марії починається з моменту явлення до Неї посланого від Бога в місто Назарет Архангела Гавриїла, який, увійшовши в Її будинок, вернувся до Неї з вітанням, яке висловлює шанобливу повагу: “Радуйся, Благодатна” (Лк. 1, 28).

